

มติ 8.4 นโยบายการลดบริโภคเกลือและโซเดียม เพื่อลดโรคไม่ติดต่อ (NCDs)

(1) ที่มาและความสำคัญ

มติ 8.4 นโยบายการลดบริโภคเกลือและโซเดียมเพื่อลดโรคไม่ติดต่อ (NCDs) เป็นมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2558 ที่ประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2559 มีมติเห็นชอบมติ และที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2559 มีมติเห็นชอบและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปพิจารณาดำเนินการตามมติที่เกี่ยวข้อง

(2) สรุปความคืบหน้ามติ

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
1. ขอให้กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรค เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกรมอนามัย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพวิถีชีวิตไทย เครือข่ายลดบริโภคเค็ม สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้		
1.1 ดำเนินการให้มีการจัดตั้งกลไกการดำเนินงานระดับชาติ ในการประสานงานและบูรณาการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การลดบริโภคเกลือและโซเดียมในประเทศไทย โดยกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ	ยุทธศาสตร์ลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในประเทศไทย	- กรมควบคุมโรค เสนอกระทรวงสาธารณสุข จัดตั้งกลไกระดับชาติ โดยมีคำสั่งกระทรวงสาธารณสุขที่ 1125/2560 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2560 แต่งตั้ง คณะกรรมการนโยบายการลดบริโภคเกลือและโซเดียมเพื่อลดโรคไม่ติดต่อระดับชาติ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธาน และมีเลขาธิการร่วม ได้แก่ อธิบดีกรมควบคุมโรค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ประธานเครือข่ายลดบริโภคเค็ม เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการลดการบริโภคเกลือและโซเดียมของประเทศ ซึ่งปัจจุบันยังคงดำเนินการอยู่
1.2 จัดทำยุทธศาสตร์การลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในประเทศไทย ให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ 2559	ยุทธศาสตร์ลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในประเทศไทย	- กรมควบคุมโรคร่วมกับภาคีเครือข่ายจัดทำยุทธศาสตร์ลดการบริโภคเกลือและโซเดียม ปี พ.ศ. 2559-2568 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ชื่อมิติ	เป้าหมายของมิติ	ความก้าวหน้าของมิติ
		<ul style="list-style-type: none"> ● ยุทธศาสตร์ S (Stakeholder network) การสร้าง พัฒนาและขยาย ภาวศึเครือข่ายความร่วมมือ ● ยุทธศาสตร์ A (Awareness) เพิ่มความรู้ ความตระหนัก และเสริม ทักษะให้ประชาชน ชุมชน ผู้ผลิต/ ผู้ประกอบการ บุคลากรวิชาชีพที่ เกี่ยวข้องและผู้กำหนดนโยบาย ● ยุทธศาสตร์ L (Legislation and environmental reform) การ ปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการ ผลิต ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และเกิด ผลิตภัณฑที่มีโซเดียมต่ำ รวมทั้งเพิ่ม ทางเลือกและช่องทางการเข้าถึงอาหาร ที่ปริมาณโซเดียมต่ำ ● ยุทธศาสตร์ T (Technology and innovation) พัฒนางานวิจัยและ องค์กรความรู้และการนำสู่ปฏิบัติ ● ยุทธศาสตร์ S (Surveillance, monitoring and evaluation) พัฒนา ระบบเฝ้าระวัง ติดตามและประเมินผล ตลอดกระบวนการ
1.3 จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่ลดการ บริโภคเกลือและโซเดียมในทุกกระดับ และ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตาม แผนปฏิบัติการ	ยุทธศาสตร์ลดการบริโภคเกลือและ โซเดียมในประเทศไทย	- กรมควบคุมโรค โดยกองโรคไม่ติดต่อ จัดทำ (ร่าง) แนวทางการดำเนินงานลด การบริโภคเกลือและโซเดียมระดับ จังหวัด ปี 2566
1.4 กำหนดมาตรฐานและออก กฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับปริมาณ	มาตรการ ส่งเสริมการผลิตอาหาร ปรง อาหารที่มีเกลือและโซเดียมต่ำ	- สำนักโภชนาการ กรมอนามัย ได้ จัดทำเกณฑ์ จำแนกแนกอาหาร

ช้อมูล	เป้าหมายของมต	ความก้าวหน้าของมต
<p>เกลือและโซเดียมในอาหารประเภทต่าง ๆ ที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ รวมทั้งการจัดทำฉลากแสดงข้อมูลปริมาณเกลือหรือโซเดียมในรูปแบบที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย เช่น การใช้แถบสี เป็นต้น</p>		<p>มาตรฐานตามโภชนาการ หรือที่เรียกว่า nutrient profile (หวาน มัน เค็ม) ซึ่งมีการปรับเกณฑ์ พ.ศ.2565 เกณฑ์นี้ถูกพัฒนามาจากกรรมการที่มาจากหลายภาคส่วน ทั้งภาควิชาการ ภาครัฐ มาร่วมกันพิจารณาเกณฑ์ โดยอ้างอิงมาจากองค์การอนามัยโลกและนำเกณฑ์ของ healthier choice มาปรับเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย</p> <p>ขณะนี้ กำลังอยู่ในระหว่างการประชาสัมพันธ์กับประชาชน และนำไปขับเคลื่อนให้เกิดเรื่องของกฎหมายที่กำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำประชาพิจารณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - สสส. ร่วมกับ สำนักโรคไม่ติดต่อ และเครือข่ายลดบริโภคเค็ม กรมสรรพสามิต และหน่วยงานวิจัย/วิชาการ (เมื่อ 1 พฤษภาคม 2562) ได้มีการหารือร่วมกันถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับมาตรการเก็บภาษีเฉพาะในส่วนปริมาณโซเดียมที่เกินค่ามาตรฐานที่กำหนด ซึ่งที่ประชุมได้สรุปและเห็นตรงกันว่าควรมีการหารือร่วมกับผู้ประกอบการ/ภาคอุตสาหกรรม ใน 3 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กลุ่มอาหารกึ่งสำเร็จรูป โจ๊ก/ข้าวต้ม กลุ่มขนมกรุบกรอบ และกลุ่มผงชูรส ร่วมกันอีกครั้งในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม 2562

ชื่อบริษัท	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
1.5 รมรณรงค์ขับเคลื่อนเชิงนโยบาย ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสนับสนุนผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรการได้อย่างถูกต้อง	ความรู้ ความตระหนักในการลดบริโภคเกลือและโซเดียม	เมื่อวันที่ 28-30 สิงหาคม พ.ศ. 2561 มีการมาเยี่ยมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานเพื่อป้องกันควบคุมโรค NCDs สำหรับประเทศไทย โดยคณะทำงานระหว่างหน่วยงานสหประชาชาติด้านโรคไม่ติดต่อ ซึ่งได้เข้าพบเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานต่างๆ อาทิ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงการคลัง สมาพันธ์เครือข่าย NCD Alliance และภาคประชาสังคม และเข้าพบนายกรัฐมนตรีของไทย
1.6 ฝ้าระวัง กำกับ ติดตาม และประเมินพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมและภาวะโรค รวมทั้งติดตามปริมาณเกลือหรือโซเดียมในผลิตภัณฑ์อาหารที่ประชาชนบริโภค	ฝ้าระวัง กำกับ ประเมินผลพฤติกรรมปัจจัยแวดล้อมและภาวะโรคจากการลดการบริโภคเกลือและโซเดียม	อยู่ในระหว่างการดำเนินงาน
1.7 ผลิตและกระจายชุดทดสอบอย่างง่ายในการวัดปริมาณโซเดียม	งานวิจัยลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในประเทศไทย	อยู่ในระหว่างการดำเนินงาน
2. ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้และสร้างความตระหนัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดการบริโภคเกลือและโซเดียมเพื่อลดโรคไม่ติดต่อ (NCDs) ดำเนินการดังต่อไปนี้		
2.1 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับ กรมอนามัย กรมประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชนทุกแขนง สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เครือข่ายลดบริโภคเค็ม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย	ความรู้ ความตระหนักในการลดบริโภคเกลือและโซเดียม	<ul style="list-style-type: none"> - เครือข่ายลดบริโภคเค็ม และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ จัดทำชุดสื่อเพื่อให้ความรู้ อาทิเช่น <ul style="list-style-type: none"> ● รายการ TV “ลดเค็ม เลือกได้” ● ภาพยนตร์และละครทีวี

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
<p>อื่น ๆ สร้างความตระหนักรู้ในประชาชนทุกกลุ่มวัย และผู้ประกอบการทุกระดับอย่างต่อเนื่อง โดยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ในรูปแบบที่ประชาชนทุกคนเข้าถึงและนำไปใช้ปฏิบัติได้ในการลดการบริโภคเกลือและโซเดียม โดยลดการปรุงหรือเติมเครื่องปรุงรส เช่น น้ำปลา ซีอิ๊ว ปลาร้า บูด กะปิ เป็นต้น</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● เกมส์ ● โปสเตอร์รณรงค์ ● คู่มืออาหาร <p>- เครือข่ายลดบริโภคเค็ม และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กรมอนามัย จัดงานแถลงข่าวการขับเคลื่อน “ลดเค็มทำได้” ในสัปดาห์วันไตโลกและสัปดาห์ลดเค็ม</p> <p>- สำนักบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย ได้ดำเนินการเรื่องการส่งเสริมให้คนบริโภคแบบมีสติ</p>
<p>2.2 กระทรวงศึกษาธิการ ปรับปรุงหลักสูตร หรือจัดทำชุดเรียนรู้ รวมทั้งบูรณาการการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการให้ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับการลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในสถานศึกษาทุกระดับ</p>	<p>ความรู้ ความตระหนักในการลดบริโภคเกลือและโซเดียม</p>	<p>อยู่ในระหว่างการดำเนินงาน</p>
<p>3. ขอให้สมาชิกสมัชชาสุขภาพทุกระดับดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในหน่วยงานและชุมชน ตลอดจนสร้างเครือข่ายชุมชนและบุคคลต้นแบบในการลดการบริโภคเกลือและโซเดียม</p>	<p>ความรู้ ความตระหนักในการลดบริโภคเกลือและโซเดียม</p>	<p>อยู่ในระหว่างการดำเนินงาน</p>
<p>4. ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดมาตรการที่เอื้อต่อการส่งเสริมการผลิตอาหารสำเร็จรูป อาหารพร้อมบริโภค การปรุงอาหารในครัวเรือนและ</p>	<p>มาตรการ ส่งเสริมการผลิตอาหาร ปรุงอาหารที่มีเกลือและโซเดียมต่ำ</p>	<p>อยู่ในระหว่างการดำเนินงาน</p>

ชื่อบริษัท	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
ร้านค้า เพื่อให้มีอาหารที่มีเกลือและโซเดียมต่ำ		
5. ขอให้ภาคอุตสาหกรรมอาหารและผู้ประกอบการด้านอาหาร สมาคมภัตตาคาร สมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย นักวิจารณ์และนักชิมอาหาร เครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ผลิตอาหาร ทบพวน พัฒนา ส่งเสริมปรับปรุงตำรับและผลิตภัณฑ์อาหารที่ลดปริมาณเกลือและโซเดียม พร้อมทั้งส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีเกลือและโซเดียมต่ำอย่างเป็นรูปธรรม	มาตรการ ส่งเสริมการผลิตอาหารปรุงอาหารที่มีเกลือและโซเดียมต่ำ	สมาคมที่กำหนดแห่งประเทศไทย อาหารมีการรวบรวมข้อมูลปริมาณโซเดียมในอาหารของผู้ป่วยในโรงพยาบาลจากสมาชิกที่อยู่ในฝ่ายโภชนาการในโรงพยาบาลต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อจัดทำเป็น Standardize recipe สำหรับคนทั่วไปและคนไข้
6. ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสถาบันการศึกษาสนับสนุนการดำเนินงานดังต่อไปนี้		
6.1 ศึกษาวิจัยนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดเกลือและโซเดียมในอาหาร รวมถึงการจัดการสารทดแทนเกลือ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	งานวิจัยลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในประเทศไทย	- เครือข่ายลดบริโภคเค็ม และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พัฒนานวัตกรรมลดการบริโภคโซเดียม อาทิเช่น ช้อนปรุง ลดเกลือ, ช้อน ปรุง ลดน้ำตาล, ผลิตภัณฑ์ลดโซเดียม, ปลาร้าลดโซเดียม เป็นต้น
6.2 พัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมการลดปริมาณเกลือและโซเดียมในอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งกำหนดแนวทางการโฆษณาอาหารที่มีเกลือและโซเดียมสูง	มาตรการ ส่งเสริมการผลิตอาหารปรุงอาหารที่มีเกลือและโซเดียมต่ำ	อยู่ในระหว่างการทำงาน
7. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติรายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 10	การรายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 10	เมื่อ 20 ธันวาคม 2560 ได้มีการรายงานผลการดำเนินงานตามมติสมัชชาสุขภาพฯ มติ 8.4 นโยบายการลดบริโภคเกลือ

ชื่อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
		และโซเดียม เพื่อลดโรคไม่ติดต่อ (NCDs) ในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 10 พ.ศ. 2560 ให้สมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติได้รับทราบ